

Mariola Szewczyk-Jarocka
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku

DOBÓR ZASAD AMORTYZACJI, A OPTIMALIZACJA NADWYŻKI FINANSOWEJ I JEJ WPŁYW NA KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW

Streszczenie

Konkurencja stanowi fundamentalną rolę we wzroście gospodarek, jak również stanowi zasadniczy element wpływający na dynamikę i postęp społeczno – ekonomiczny. Przedsiębiorstwa starają się konkurować zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym. Polscy przedsiębiorcy przedstawiają szereg postulatów, które powinny być uwzględnione i wprowadzone w życie, a pomogłyby one sprostać przedsiębiorczości. Inwestorzy proponują między innymi zmniejszenie obciążeń podatkowych, a w szczególności dalsze upowszechnienie metod amortyzacji przyspieszonej i złagodzenie warunków możliwości jej stosowania.

Badania własne przedstawione w referacie mają na celu przedstawienie amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w świetle prawa podatkowego i bilansowego, a kształtowanie się nadwyżki finansowej (zysk netto + amortyzacja) i jej powiązania z konkurencją.

Słowa kluczowe: nadwyżka finansowa, amortyzacja, zysk netto, konkurencja

Wprowadzenie

Konkurencja stanowi fundamentalną rolę we wzroście gospodarek, jak również stanowi zasadniczy element wpływający na dynamikę i postęp społeczno-ekonomiczny. Przedsiębiorstwa starają się sprostać konkurencji zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym. Polscy przedsiębiorcy przedstawiają szereg postulatów, które powinny być uwzględnione i wprowadzone w życie gospodarcze, a pomogłyby one sprostać przedsiębiorczości. Inwestorzy proponują między innymi zmniejszenie obciążeń podatkowych, a w szczególności dalsze upowszechnienie metod amortyzacji przyspieszonej i złagodzenie warunków możliwości jej stosowania.

Przedstawione w niniejszej pracy wyniki badań własnych dotyczą amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w świetle pra-

wa podatkowego i bilansowego a kształtowania się nadwyżki finansowej i jej powiązanie z konkurencją. Celem badań, które Autorka podjęła było określenie wpływu różnych metod amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych na kształtowanie się nadwyżki finansowej.

1. Metodyka badań

W artykule przedstawiono zarówno zagadnienia teoretyczne, jak i problematykę wpływu metod amortyzacji na kształtowanie się nadwyżki finansowej. Zastosowanie takiego podejścia w dużej mierze wpłynęło na używaną w artykule metodykę badań. Badania polegały w szczególności na: analizie publikacji naukowych z zakresu rachunkowości, analizie literatury obcojęzycznej poświęconej problemowi amortyzowania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w przedsiębiorstwie.

Wyliczenia oparto na następujących założeniach:

- okres użytkowania środków trwałych 5 lat (2011 – 2015),
- wartość początkowa 50.000 zł,
- stopa podatku dochodowego od osób prawnych wynosi 19% w 2015 r. Przy stosowaniu metody degresywnej w różnych jej odmianach wysokość podatku dochodowego wynika z przepisów podatkowych dotyczących tej metody niezależnie od relacji między amortyzacją bilansową i podatkową,
- nadwyżka finansowa jest wykazywana w wartości nominalnej w badanych latach.

W artykule wykorzystano metodę liniową, metodę degresywną, metodę zredukowanej wartości bilansowej, amortyzację liczoną – metodą SOYD, amortyzację degresywną według przepisów prawa podatkowego, metodę opartą na liczbie wytworzonych produktów.

Metoda liniowa (art. 16i, 16j – przepisy podatkowe) polega na równomiernym rozłożeniu odpisów amortyzacyjnych proporcjonalnie do upływu czasu, niezależnie od intensywności wykorzystania tego środka i jego rzeczywistego zużycia. Przy tej metodzie nie uwzględnia się konieczności ponoszenia w przyszłości dodatkowych remontów, dlatego też koszt eksploatacji środka będzie odwrotnie proporcjonalny w stosunku do ponoszonych efektów [Helin, Szymański, 2001, s. 58].

Metoda liniowa w latach 2011 – 2015 będzie taka sama tzn.

$50000 * 20\% = 10000$ – amortyzacja

$50000 - 10000 = 40000$ zysk brutto

$40000 * 19\% = 7600$ podatek dochodowy

$40000 - 7600 = 32400$ zysk netto

$32400 + 10000 = 42400$ nadwyżka finansowa

Metoda degresywna (art. 16k – przepisy podatkowe) polega na tym, że stosuje się stawki amortyzacyjne malejące w kolejnych latach z okresu użytkowania środka trwałego [Nowak, 2005, s. 44]. Metoda ta sprzyja odtwarzaniu par-

ku maszynowego, gdyż w początkowym okresie eksploatacji ponosi się wyższe koszty w porównaniu z pozostałymi okresami, a tym samym zmniejsza się zysk do podziału.

W zależności od przebiegu degresji odpisów amortyzacyjnych mogą być stosowane różne jej odmiany: metoda degresywna według przepisów prawa podatkowego, metoda zredukowanego salda, metoda sumy cyfr rocznych (inaczej: metoda SOYD), metoda indywidualna.

Metoda degresywna według przepisów prawa podatkowego polega na tym, że w pierwszym roku podatkowym wysokość odpisów amortyzacyjnych oblicza się przy zastosowaniu stawki określonej w wykazie podwyższonej o wskaźnik akceleracji 2 lub 3. Podstawą obliczania odpisów jest wartość początkowa środka trwałego pomniejszona o dokonywane w poprzednich okresach odpisy amortyzacyjne. Od roku podatkowego, w którym tak obliczona kwota odpisów miałaby być niższa od kwoty wyliczonej metodą liniową przyjmuje się wartość amortyzacji, jak wynika z tej właśnie metody [Michalczuk, Orechwa – Maliszewska, 2002, s. 214].

Metoda degresywna wg przepisów prawa podatkowego liczona jest w następujący sposób w badaniu:

2011 r. $50000 * 20\% * 2 = 20000$ – amortyzacja

$50000 - 20000 = 30000$ zysk brutto

$30000 * 19\% = 5700$ podatek dochodowy

$30000 - 5700 = 24300$ zysk netto

$24300 + 20000 = 44300$ nadwyżka finansowa

2012 r. $(50000 - 20000) * 40\% = 30000 * 40\% = 12000$ – amortyzacja

$50000 - 12000 = 38000$ zysk brutto

$38000 * 19\% = 7220$ podatek dochodowy

$38000 - 7220 = 30780$ zysk netto

$30780 + 12000 = 42780$ nadwyżka finansowa

2013 r. $50000 * 20\% = 10000$ – amortyzacja (przechodzimy na metodę liniową)

$50000 - 10000 = 40000$ zysk brutto

$40000 * 19\% = 7600$ podatek dochodowy

$40000 - 7600 = 32400$ zysk netto

$32400 + 10000 = 42400$ nadwyżka finansowa

2014 r. 42000 zysk brutto

8.000 – amortyzacja (odpis uzupełniający)

$42000 * 19\% = 7980$ podatek dochodowy

$42000 - 7980 = 34020$ zysk netto

$34020 + 8000 = 42020$ nadwyżka finansowa

Metoda zredukowanej wartości bilansowej (inaczej: *metoda zredukowanego salda*) polega na dokonywaniu odpisów amortyzacyjnych od wartości netto obiektu przy zastosowaniu takiej stawki procentowej, aby w końcu okresu użytkowania pozostała jego przewidywana wartość końcowa. Wstępnie stawkę ustalamy, jak w metodzie liniowej, później korygujemy ją o tzw. współczynnik akceleracji (np. 2 lub 3).

Metoda degresywna wg metody zredukowanej wartości bilansowej kształtuje się następująco:

- 2011r. $50000 * 20\% * 2 = 20000$ – amortyzacja
 $50000 - 20000 = 30000$ zysk brutto
 $30000 * 19\% = 5700$ podatek dochodowy
 $30000 - 5700 = 24300$ zysk netto
 $24300 + 20000 = 44300$ nadwyżka finansowa
- 2012 r. $(50000 - 20000) * 40\% = 30000 * 40\% = 12000$ – amortyzacja
 $50000 - 12000 = 38000$ zysk brutto
 $38000 * 19\% = 7220$ podatek dochodowy
 $38000 - 7220 = 30780$ zysk netto
 $30780 + 12000 = 42780$ nadwyżka finansowa
- 2013 r. $(30000 - 12000) * 40\% = 18000 * 40\% = 7200$ – amortyzacja
 $50000 - 7200 = 42800$ zysk brutto
 $42800 * 19\% = 8132$ podatek dochodowy
 $42800 - 8132 = 34668$ zysk netto
 $34668 + 7200 = 41864$ nadwyżka finansowa
- 2014 r. i 2015 r. $50000 - 20000 - 12000 - 7200 = 10800$
 $10800 : 2 = 5400$ – amortyzacja
 $50000 - 5400 = 44600$ zysk brutto
 $44600 * 19\% = 8474$ podatek dochodowy
 $44600 - 8474 = 36126$ zysk netto
 $36126 + 5400 = 41526$ nadwyżka finansowa

Metoda SOYD polega na odniesieniu malejącej stawki amortyzacji do wartości początkowej środka trwałego. W tej metodzie roczna stopa amortyzacji wyznaczona jest według wzoru: [Olchowicz, Tłaczała, 2005, s. 222]

$$A_{\%} = \frac{T + (1 - t)}{\frac{T(T + 1)}{2}}$$

gdzie: T – stanowi liczbę lat, przez które będzie amortyzowany środek trwały, t – kolejny okres amortyzacji.

W analizowanym przykładzie metoda sumy cyfr rocznych (SOYD) kształtuje się następująco:

- 2011 r. $A_{\%} = 5 + (1 - 1) / 5(5 + 1) / 2 = 1/3$
 $50000 * 1/3 = 16666,66$ – amortyzacja
 $50000 - 16666,66 = 33333,34$ zysk brutto
 $33333,34 * 19\% = 6333,33$ podatek dochodowy
 $33333,34 - 6333,33 = 27000,01$ zysk netto
 $16666,66 + 27000,01 = 43666,67$ nadwyżka finansowa
- 2012 r. $A_{\%} = 5 + (1 - 2) / 5(5 + 1) / 2 = 4/15$
 $50000 * 4/15 = 13333,33$ – amortyzacja
 $50000 - 13333,33 = 36666,67$ zysk brutto
 $36666,67 * 19\% = 6966,67$ podatek dochodowy

$$\begin{aligned}
 & 36666,67 - 6966,67 = 29700 \text{ zysk netto} \\
 & 13333,33 + 29700 = 43033,33 \text{ nadwyżka finansowa} \\
 \text{2013 r. } A_{\%} &= 5+(1-3)/5(5+1)/2 = 1/5 \\
 & 50000 * 1/5 = 10000 - \text{amortyzacja} \\
 & 50000 - 10000 = 40000 \text{ zysk brutto} \\
 & 40000 * 19\% = 7600 \text{ podatek dochodowy} \\
 & 40000 - 7600 = 32400 \text{ zysk netto} \\
 & 32400 + 10000 = 42400 \text{ nadwyżka finansowa} \\
 \text{2014 r. } A_{\%} &= 5+(1-4)/5(5+1)/2 = 2/15 \\
 & 50000 * 2/15 = 6666,66 - \text{amortyzacja} \\
 & 50000 - 6666,66 = 43333,34 \text{ zysk brutto} \\
 & 43333,34 * 19\% = 8233,33 \text{ podatek dochodowy} \\
 & 43333,34 - 8233,33 = 35100,01 \text{ zysk netto} \\
 & 35100,01 + 6666,66 = 41766,67 \text{ nadwyżka finansowa} \\
 \text{2015 r. } A_{\%} &= 5+(1-5)/5(5+1)/2 = 1/15 \\
 & 50000 * 1/15 = 3333,33 - \text{amortyzacja} \\
 & 50000 - 3333,33 = 46666,67 \text{ zysk brutto} \\
 & 46666,67 * 19\% = 8866,66 \text{ podatek dochodowy} \\
 & 46666,67 - 8866,66 = 37800,01 \text{ zysk netto} \\
 & 37800,01 + 3333,33 = 41133,34 \text{ nadwyżka finansowa}
 \end{aligned}$$

Metoda indywidualna polega na tym, że okres używania dzieli się na podokresy, w których stosuje się różne stawki procentowe, np. w pierwszym roku 40%, w drugim 30%, w trzecim i czwartym i piątym 10%.

Ponadto występuje *metoda amortyzacji progresywnej*, która jest stosowana przy stopniowym dochodzeniu do projektowej zdolności produkcyjnej danego środka trwałego. To uzasadnia dokonywanie odpisów amortyzacyjnych w wysokości stawek wzrastających wraz z upływem okresu użytkowania środka trwałego. Koszty amortyzacji rosną przez co wynik finansowy jest wyższy w pierwszych latach [Nowak, 2005, s. 47-48].

Kolejną metodą to *metoda naturalna* [Michalczuk, Orechwa – Maliszewska, 2002, s.223]. Za podstawę bierze się nakłady i efekty, jakie można uzyskać dzięki wykorzystaniu tego środka.

Metoda jednorazowego odpisu dotyczy środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości do 3.500 zł. W 2015 r. maksymalna wysokość jednorazowego odpisu amortyzacyjnego wynosi 209.000 zł. Do tej kwoty nie wlicza się odpisów amortyzacyjnych od składników majątku, których wartość nie przekracza 3.500 zł.

Metoda oparta na liczbie wytworzonych produktów ustalana jest w oparciu o wzór:

$$A = \frac{W_p}{P_c} * P_t$$

gdzie: W_p – wartość początkowa (50.000), P_t – wykorzystanie w okresie t (300, 200, 200, 200, 100), P_c – całkowite wykorzystanie środka (1000).

W analizowanym przykładzie kształtuje się ona następująco:

- 2011 r. $(50000/1000)*300 = 15000$ – amortyzacja
 $50000 - 15000 = 35000$ zysk brutto
 $35000*19\% = 6650$ podatek dochodowy
 $35000 - 6650 = 28350$ zysk netto
 $28350 + 15000 = 43350$ nadwyżka finansowa
- 2012 r. $(50000/1000)*200 = 10000$ – amortyzacja
 $50000 - 10000 = 40000$ zysk brutto
 $40000*19\% = 7600$ podatek dochodowy
 $40000 - 7600 = 32400$ zysk netto
 $32400 + 10000 = 42400$ nadwyżka finansowa
- 2013 r. $(50000/1000)*200 = 10000$ – amortyzacja
 $50000 - 10000 = 40000$ zysk brutto
 $40000*19\% = 7600$ podatek dochodowy
 $40000 - 7600 = 32400$ zysk netto
 $32400 + 10000 = 42400$ nadwyżka finansowa
- 2014 r. $(50000/1000)*200 = 10000$ – amortyzacja
 $50000 - 10000 = 40000$ zysk brutto
 $40000*19\% = 7600$ podatek dochodowy
 $40000 - 7600 = 32400$ zysk netto
 $32400 + 10000 = 42400$ nadwyżka finansowa
- 2015 r. $(50000/1000)*100 = 5000$ – amortyzacja
 $50000 - 5000 = 45000$ zysk brutto
 $45000*19\% = 8550$ podatek dochodowy
 $45000 - 8550 = 36450$ zysk netto
 $36450 + 5000 = 41450$ nadwyżka finansowa

Inne metody amortyzacji to: *metoda szacunkowa amortyzacji*, *metoda kosztów likwidacyjnych*, *metoda grupowa amortyzacji*.

Powyższe metody mają zastosowanie kiedy dotyczą unikalnych składników majątku przedsiębiorstwa.

Od 05.09.2005 r. weszła w życie korzystna dla podatników nowa *zasada amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych*. Obejmuje tylko grupę środków trwałych. Sposób dokonywania odpisów określony jest w art. 16k ust. 4–6 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Odpisy dotyczą środków trwałych zaliczanych do grupy 3–6 klasyfikacji, w pierwszym roku podatkowym 30%.

3. Wpływ wyboru metod amortyzacji na poziom nadwyżki finansowej przedsiębiorstwa

Suma zysku netto i amortyzacji tworzy nadwyżkę finansową, która jest istotna w sferze przepływów z działalności operacyjnej. Wyższe odpisy amortyzacyjne powodują obniżenie zysku, ale pozwalają na szybszy zwrot zaangażowanego w majątku trwałym (aktywa trwałe) kapitału z kumulowanych odpisów.

Wolniejsze tempo amortyzowania oznacza wydłużenie okresu zwrotu, ale wpływa na wzrost zysku [Michalczyk, Orechwa – Maliszewska, 2002. s.214] Według prawa podatkowego amortyzacja zaliczana do kosztów uzyskania przychodu zmniejsza obciążenie przedsiębiorstw z tytułu podatku dochodowego.

Przedsiębiorstwo musi odpowiedzieć sobie na pytania podejmując decyzję o wyborze metody amortyzacji: czy będzie dążyło do szybkiego odtworzenia środków trwałych przez większe odpisy amortyzacyjne i do maksymalizacji nadwyżki finansowej? czy będzie dążyło do maksymalizacji zysku?

W tabeli 1 przedstawiono kształtowanie się nadwyżki finansowej przy zastosowaniu różnych metod amortyzacji.

Tabela 1. Kształtowanie się nadwyżki finansowej przy zastosowaniu różnych metod amortyzacji

Treść	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
Amortyzacja liniowa					
1. wartość początkowa	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
2. amortyzacja 20%	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
3. zysk brutto	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
4. pod. doch. od os. pr. 19%	7.600	7.600	7.600	7.600	7.600
5. zysk netto	32.400	32.400	32.400	32.400	32.400
6. nadwyżka finansowa	42.400	42.400	42.400	42.400	42.400
Amortyzacja degressywna wg metody zredukowanej wartości bilansowej					
1. wartość początkowa	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
2. amortyzacja 20%*2	20.000	12.000	7.200	5.400	5.400
3. zysk brutto	30.000	38.000	42.800	44.600	44.600
4. pod. doch. od os. pr. 19%	5.700	7.220	8.132	8.474	8.474
5. zysk netto	24.300	30.780	34.668	36.126	36.126
6. nadwyżka finansowa	44.300	42.780	41.864	41.526	41.526
Amortyzacja – metoda SOYD					
1. wartość początkowa	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
2. amortyzacja	16666,66	13.333,33	10.000	6.666,66	3.333,33
3. zysk brutto	33333,34	36.666,67	40.000	43.333,34	46.666,67
4. pod. doch. od os. pr. 19%	6333,33	6.966,67	7.600	8.233,33	8.866,66
5. zysk netto	27000,01	29.700	32.400	35.100,01	37.800,01
6. nadwyżka finansowa	43666,67	43.033,33	42.400	41.766,67	41.133,34
Amortyzacja degressywna według przepisów prawa podatkowego					
1. wartość początkowa	50.000	50.000	50.000	50.000	-
2. amortyzacja 20%*2	20.000	12.000	10.000	8.000	-
3. zysk brutto	30.000	38.000	40.000	42.000	-
4. pod. doch. od os. pr. 19%	5.700	7.220	7.600	7.980	-
5. zysk netto	24.300	30.780	32.400	34.020	-
6. nadwyżka finansowa	44.300	42.780	42.400	42.020	-

Metoda oparta na liczbie wytworzonych produktów					
$A = \frac{W_p}{P} * P_t, W_p - \text{wartość początkowa (40.000),}$					
$P_t - \text{wykorzystanie w okresie t (300, 200, 200, 200, 100),}$					
$P_c - \text{całkowite wykorzystanie środka (1000).}$					
1. wartość początkowa	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
2. amortyzacja 20%*2	15.000	10.000	10.000	10.000	5.000
3. zysk brutto	35.000	40.000	40.000	40.000	45.000
4. pod. doch. od os. pr. 19%	6.650	7.600	7.600	7.600	8.550
5. zysk netto	28.350	32.400	32.400	32.400	36.450
6. nadwyżka finansowa	43.350	42.400	42.400	42.400	41.450

Źródło: Opracowanie własne wg metodyki badań.

Jak wynika z opracowanej tabeli 1 amortyzacja, zysk netto, a co za tym idzie nadwyżka finansowa przedsiębiorstwa kształtują się na różnym poziomie, a jest to uzależnione od zastosowanej metody amortyzacji.

Zawarte przez Autorkę w tabeli 1 obliczenia przedstawiają zróżnicowanie w czasie jest nadwyżki finansowej, a jest to spowodowane wpływem określonej metody amortyzacji (liniowej lub degresywnej). Ponadto jest zmienny udział w niej zysku netto i amortyzacji. Z dokonanych własnych obliczeń na podstawie powyższych założeń mających charakter uproszczony wynika, że przy zastosowaniu metody proporcjonalnej zarówno kwoty nadwyżki, jak i udział w ich kształtowaniu zysku i amortyzacji są w kolejnych latach takie same (nadwyżka finansowa 42.400 zł, amortyzacja 10.000 zł, zysk netto 32.400 zł). Przy metodzie degresywnej amortyzacji wartość nadwyżki finansowej jest wyższa niż przy metodzie proporcjonalnej w początkowych okresach amortyzowania, później tendencje te się odwracają, a w strukturze nadwyżki finansowej zmniejsza się udział amortyzacji na rzecz zwiększenia udziału zysku netto. Bez względu na rodzaj zastosowanej metody degresywnej rozkład nadwyżek finansowych w czasie jest taki sam. Natomiast wybór wariantu wpływa na relacje pomiędzy amortyzacją i zyskiem netto.

Najczęściej stosowana w przedsiębiorstwach metoda amortyzacji to metoda liniowa. Zmniejszenie obciążeń podatkowych, a w szczególności: dalsze upowszechnienie metod amortyzacji przyspieszonej i złagodzenie warunków możliwości jej stosowania to jeden z postulatów polskich przedsiębiorców. Postulat ten ma sprawić, żeby przedsiębiorstwa sprostały konkurencji na rynku krajowym i międzynarodowym. Trzeba zaznaczyć, iż nie jest to jeden postulat sprostania grze sił rynkowych przez firmy.

Poniżej została wyliczona na podstawie danych z tabeli 1 struktura (udział) amortyzacji w nadwyżce finansowej w zależności od stosowanej metody amortyzacji.

Tabela 2. Udział amortyzacji w nadwyżce finansowej przy zastosowaniu różnych metod amortyzacji

Metoda liniowa amortyzacji	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Amortyzacja: 10.000	23,58%	23,58%	23,58%	23,58%	23,58%
Nadwyżka finansowa: 42.400	100%	100%	100%	100%	100%
Metoda degresywna wg zredukowanej wartości bilansowej	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Amortyzacja: 20.000; 12.000; 7.200; 5.400; 5.400	45,15%	28,05%	17,20%	13,00%	13,00%
Nadwyżka finansowa: 44.300; 42.780; 41.864; 41.526; 41.526	100%	100%	100%	100%	100%
Metoda degresywna SOYD	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Amortyzacja: 16.666,66; 13.333,33; 10.000; 6.666,66; 3.333,33	38,17%	30,98%	23,58%	15,96%	8,10%
Nadwyżka finansowa: 43.666,67; 43.033,33; 42.400; 41.766,67; 41.133,34	100%	100%	100%	100%	100%
Metoda degresywna wg przepisów prawa podatkowego	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Amortyzacja: 20.000; 12.000; 10.000; 8000; brak	45,15%	28,05%	23,58%	19,04%	-
Nadwyżka finansowa: 44.300; 42.780; 42.400; 42.020; brak	100%	100%	100%	100%	-
Metoda amortyzacji oparta na liczbie wytworzonych produktów	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Amortyzacja: 15.000; 10.000; 10.000; 10.000; 5.000	34,60%	23,58%	23,58%	23,58%	12,06%
Nadwyżka finansowa: 43.350; 42.400; 42.400; 42.400; 41.450	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne wg metodyki badań.

W tabeli 2 przedstawiono, że udział amortyzacji liczonej metodą liniową w nadwyżce finansowej w przeciągu pięciu lat kształtuje się na tym samym poziomie tj. 23,58pkt. %. W przypadku metody degresywnej udział amortyzacji w pierwszych latach w nadwyżce finansowej jest duży i stopniowo maleje wraz ze zużywaniem się środka trwałego. W kolejnych latach tendencje się odwracają udział amortyzacji w nadwyżce finansowej maleje (będzie w to miejsce zwiększał się udział zysku netto w nadwyżce finansowej).

4. Podsumowanie

Podsumowując sposób interpretowania prawa bilansowego i prawa podatkowego na kształtowanie się nadwyżki finansowej (zysk netto + amortyzacja) należy podkreślić, że sposób liczenia amortyzacji oddziałuje z jednej strony na

wielkość nadwyżki finansowej, na jej strukturę, a z drugiej strony na udział w nadwyżce finansowej zysku netto i amortyzacji. Przedsiębiorstwa mogą konkurować zyskiem netto, a wpływają na jego kształt m.in. koszty. Prawo bilansowe pozostawia przedsiębiorstwu swobodę w stosowaniu metod amortyzacji i polityki przedsiębiorstwa. Szybka amortyzacja aktywów trwałych powoduje w początkowym okresie wyższe koszty uzyskania przychodów, wpływa na początku znacząco na zysk netto będący elementem nadwyżki finansowej, ale jednocześnie od niższego zysku brutto płaci się mniejszy podatek dochodowy. W późniejszych okresach po zamortyzowaniu obiektów aktywów trwałych występują niższe koszty i wyższy zysk brutto, a co za tym idzie wyższy podatek, ale zgodnie z zasadą mniejszej wartości aktualnej przyszłych płatności realny ciężar podatku będzie mniejszy.

Przedsiębiorstwo musi zatem odpowiedzieć sobie na pytania podejmując decyzję o wyborze metody amortyzacji:

- czy będzie dążyło do szybkiego odtworzenia środków trwałych przez większe odpisy amortyzacyjne i do maksymalizacji nadwyżki finansowej?
- czy będzie dążyło do maksymalizacji zysku?

Jeżeli przedsiębiorstwo będzie dążyć do maksymalizacji zysku powinno wybrać spośród zastosowanych metod: metodę sumy cyfr rocznych (inaczej: metodę SOYD). Przy zastosowaniu tej metody zysk netto wzrasta, a udział amortyzacji w nadwyżce finansowej maleje. Zdaniem Autorki metoda SOYD powinna znaleźć zainteresowane wśród przedsiębiorców amortyzujących środki trwałe.

Bibliografia

- Michalczuk Grażyna, Orechwa – Maliszewska Elżbieta, „Prawo bilansowe i podatkowe, a kształtowanie się nadwyżki finansowej przedsiębiorstwa” [w:] *Instrumenty finansowe w pobudzaniu aktywności gospodarczej Polski*, pod red. Prof. dr hab. J. Ostaszewskiego, Instytut Wiedzy, Materiały z konferencji naukowej Katedry Finansów SGH, Mikołajki 13 – 15.05.2002 r.
- Helin Andre, Szymański Krzysztof G., „Środki trwałe w znowelizowanej ustawie o rachunkowości”, *Przegląd podatkowy* Nr (12) 2001,
- Nowak Edward, *Rachunek kosztów w przedsiębiorstwie*, Ekspert Wydawnictwo i Doradztwo, Wrocław 2005,
- Olchowicz Irena, *Rachunkowość podatkowa*, Difina, Warszawa 2005,
- Olchowicz Irena, Tłaczała Agnieszka, *Rachunkowość finansowa w przykładach według ustawy o rachunkowości i MSR*, Difin, Warszawa 2005.

SELECTION RULES OF DEPRECIATION AND OPTIMIZATION OF SURPLUS FINANCIAL AND ITS IMPACT ON COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES

Summary

Competition constitutes a fundamental role in the growth at economies as well as a basic element that influences the dynamic and social – economic progress. Enterprises try to compete on both the domestic and the international markets. Polish entrepreneurs make a number of demands which should be taken into consideration and brought into effect, and as a result they would support managing entrepreneurship.

Investors propose, among other things, reducing tax burdens especially further dissemination of summary depreciation methods and liberation, of conditions of their possible application.

Self – research presented in this paper aims at showing the depreciation of fixed assets together with non – financial and legal value in the light of tax and balance law, and the forming of financial surplus (net profit + depreciation) along with its connections with competition.

Key study: financial surplus, depreciation, net profit, competition.